

MAGYAR NŐK LAPJA

SZERKESZTI PAPP JENŐ

Dr. DÁNIEL ARONNÉ
Udvarhelyvármegye főispánjának felesége

GYERMEKEK VÁROSA

ÍRTA: VASS LÁSZLÓ

Megjött a szeptember, éré almák illatával, présházak édes mustszagával; minden a régi, csupán a gyermekek, az iskolás ifjak venisancetés vidám sereglése hiányzott az örök őszi szertartásból. Háború van, legtöbb helyen az iskolák átalakultak kórházakká, a kibombázott klinikák és szanatóriumok szükség-szerűen átköltöztek az Alma Máterek falai közé. A gyermekek pedig, még a nyár megkezdése előtt elhagyták a nagy városokat, hogy a falvak békésebb csöndjében várják be a szárguldo vihar elvonulását.

Valahol a hegyek között találkoztam velük; egy felvidéki üdülőtelepen, az erdei tisztáson leptem meg őket, amint nagy csoportokban körbefogódzva lejtették a táncot. Budapestiek voltak ők, a kibombázott gyermekek. Becézett kedvencei az egész környéknek. Itt, a Felvidéken, még él az emberekben a közö-ségért hevülő áldozatvállalás, amit a húszesztendős kisebbségi sors beléjük nevelt. Itt mindenki jól tudja, hogy a gyermekén dől el a magyar jövő sorsa. A gyermekért mindent oda kell adnunk.

Ezek a táncoló pesti gyermekek, a szederszemű kis Maris-kák magyar dalalkkal és népi játékukkal arra figyelmeztetnek, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem lélekkel is. Szépen zengő magyar szóval, magyar dallal és magyar játékkal. Igen, ez is fontos. A lélek már palántakorában kapjon tiszta fényt, abból a forrásból, ahol igaz magyarságunk ösidők óta táplálja magát.

Ahogy így elnézem a gyermekereget s látam máskor, érett-ségi után a serdültebbek vonulását a városkák öreg platánjai alatt s hallgattam lelkes fogadkozásukat, esküjüket, hogy soha-sem lesznek hűtlenek az elbocsátó szavakhoz, — lehetetlen volt nem arra gondolnom: ez a mostani ifjúság már egészen más, mint például mi voltunk húsz-harmic évvel ezelőtt. Negyed-század óta viharban nő a magyar ifjúság. Mit éltünk át, Iste-nem, e keserves évtizedekben! Mit élt át az ország és szétszórt népe! Milyen szomorú emlékek kísértének vissza a messziségből, ha az ember feildézni próbálja ezeknek a zürzavaros időknek az élményeit és benyomásait. Az első négyéves háború után jött Trianon, a nemzeti gyász mélysége és komor megrendülése, a kétségbeesés lázas önkívülete, a keserű levertség férflás bá-nata. Havat lapátoló ifjúság, diplomás villamoskalauzok, szak-díjas napszámások a tudományos intézetekben, szellemi inség-munkások ezrei, B-listások, vagónlakók...

Egyszer majd, békésebb idők jöttével, beszélni fogunk kis öcséinknek, fiainknak, lányainknak e szörnyű évekről, majd el-mondjuk nekik, milyen reménytelen volt sokszor számunkra a jövő. Ó, az övék se sokkal különb! Vihar cibálta az ő bölcső-

jüket is, első lépésük a véres földön indult el, sűrű bombaeső-ben. És mégis, mégis ellenállhatatlan erővel tör fel bennünk a hit, hogy a boldogabb, emberibb holnap végül is nekik érik majd be. Mi, felnőttek, most mással vagyunk elfoglalva, de ők, a kedves gyermekek, talán már öntudatlanul arra készülnek, hogy holnap építőik kell a romokon, Európa szörnyű rom-jain.

Innen is, onnan is halljuk, hogy épül a gyermekek városa. Nem valami utópisztikus rendszer álma hívja életre, hanem a zordon szükség. Egy ilyen felépülő Gyermekvárosnak csak hét-éves koruktól legfeljebb huszonegyedik életévük betöltéséig lehetnek a „polgárai” s közülük is elsősorban azok, akiknek se apjuk, se anyjuk. Akiknek hozzátartozóit elsodorta a háborús idők fergetege. Elképzelés szerint az ilyen elárvult ifjúságot legjobb külön nevelni, külön városokban, külön házakban s meg-adják nekik lehetőleg mindazt, amit a sors elvett tőlük a szü-lőkben; feledtetik velük a nyomasztó árvaságot s pótolják, ha ugyan, lehet, a család meleg szeretetét. A Gyermekvárosban minden a gyermekeké lesz, minden intézmény az ő érdeküket fogja szolgálni. Külön iskolák, külön templom és külön színház, ahová csak a gyermek léphet be.

Túlontúl gyönyörű terv. Ó, ha úgy valósulna meg, amint a mi fantáziánk már előre kiszínezi. A Gyermekváros! Ahol szó és tett a jövőt, a magyarabb és emberségesebb jövődöt szolgálja. Nevelők és bölcselkedők álma, szülők szüntelen vágya. A költők gyakran zengik a hírét. Igen, fölépülne egy ilyen vá-ros, utána a másik, a harmadik, végtelen sorban, a városokból ország s az országokból új, tisztább világ. A jobb, a nemesebb lelkű emberiség boldog világa. Mert mit ér, ha olyan lesz ez a Gyermekváros, mint egy nagyobbfajta internátus, óriási javító-intézet? Mit ér ez a Gyermekváros, ahová még egyre behallani a „gyilkos testvér botja zuhanását”?

Ha tőlünk függne... Magas kőfállal vennők körül az új Gyermekvárost, ahová úgy érkezének meg fiaink és le-nyaink, mint Robinzon a hajótörés után. S többé nem vágya-koznának vissza az elvesztett bűnös világba, amely nem tudta biztosítani számukra a boldogabb jövőt.

Gyermekeink tekintete csüng rajtuk. Tudunk-e a szemükbe nézni? Mit adhatunk nekik? Érezzük, egész bizonyosan: most aztán valami a végéhez közeledik. Lezárul egy kor s eljön az új, az ismeretlen. Talán a jobb. Hinnünk kell, hogy az. Minden, ami idáig rossz volt, — maradjon örökre a túlsó parton s kez-dődjék újra a teremtés műve nagyobb sikerrel.

... Komor felhők között bukdácsolt a nap, mikor a felvidéki üdülőtelep erdei tisztásán láttam a kibombázott pesti gyerme-keket. Valahányszor a nap felhők mögé bújtt, a gyerekek kér-lelő hangon kedves naphivogatóba kezdtek: „Nyisd ki, Isten, kiskapudat, Hadd lássam meg szép napodat. Süss föl nap, fé-nyes nap, Kert alatt a ludaim megfagnak...” Már rég el-jöttem az erdei tisztásról, az esti szél sokáig fodrozta tovább az édes dallamot, a pesti házfalak között is: „Süss föl nap... süss föl nap...” És arra gondolok: igen, ez az ifjúság is vihar-ban és veszélyben nő fel, de a holnap — hitünk szerint — mégis nekik érik be. Érettük és nekik jön a szebb és magyarabb élet, amely bennünket idáig elkerült. Idő, konok Idő, te is segítsd őket. Sors, légy kegyes tútora fiainknak. S te, Végzet, kerüld el játékos körüket sötétlő szárnyaidal!

Főzőkanalas FÉRFIAK

IRTA: *Megyery Ella*

A mai idők primitív akklit-ják vissza az embert.

Idestova hasznos tagjává válik a közösségnek az a kortárs, aki egy tiszteletes rántottlevest tud főzni, mint a nagynevé festőművész vagy zeneszabó; hogy miért: nem szorul

magyarázatra. Ez a tény, persze, nem jelenti azt, hogy éppen a vér és könny korakában nem hajlanánk szomjazni az örökzöld vizigazdálkodó kútforrásai fölé, alapjában azonban kevesen tudnak Grieg-szonátát vagy friss szennalított vacsorázi, mint a tóthárpádi diák. Az anyagterror, a próza kénszere egyre előrébb nyomul, nemcsak a háborúvívők országában, hanem az úgynevezett „bol-dog” semlegesek frontján is, ahol — éppen azért, mert semlegesek! — több idő, több kedv és türelem jut az életlegyszerűsítés, korszerűsítés már-már tudományos kísérleteire. A találmányokat nem a fejlődési becsvágy, nem valami elvont és eszményi haladás, magasabbrendűség keresése diktálta, mint idáig, hanem a legnyersebb, legősemeribb ösztönöket szolgáló pusztá létfenntartás: az éhség, a hideg, a hétköznapi munka legyőzése — mentől egyszerűbb eszközökkel, mentől szélesebb rétegek számára...

Mindenem érdemes kissé elgondolkozni, mikor az egyre gyakoribb, egyre népszerűbb férfi-főzőiskolák megnyitásáraól olvastunk a világsajtóban. Berlinben ért-hető okokból működik már második éve az a többfokos szakintézmény, de most, hogy a svájci békeparadicsomban is megszüle-tett hasonló vállalkozás, sőt már Dániában, Belgiumban is készülnek ikerintézményei: félo, úgy fognak egyszerre kinőni szegény Európának forrongó földjéből, mint nem-regen az espressók ragályos béketünetei...

*

A hasonlat, persze, séntit, hiszen az erősebb nem számára féltalált konyha-fakultások létrehívója, fenntartója éppen ellenkező, mint az espressók felesleges időt-fecségető-kiadást jelentő fényüzési: egyik a puha, langyos béketéltenség, másik a munkaerő-idejét utolsó atomjáig ki-préselő háború megtestesítője.

Az ötlet egyébként nem új, hiszen Amerika már 1935-ben hangos volt az úgynevezett „The Gentleman-Kitchen” (A gavallér konyha) sikere-től. A férfiak lappangó szakácshajlamainak adott teret, csinált kedvet ez a vállalkozás s zajos visszhanggal dicsekedhetett — a hölgyek körében. Mert ami legellenálha-tatlanabb vonzereje volt: hetenként egy-szer minden nőtlen gentleman beállhatott önkéntes szakácsnak a ragyogó tüzelyhek mellé, amelyek a halászkö-vadászok-autó-turisták gyorsforralótól a modern legény-házartás gáz-és villanycsodájáig minden-féle főzőalkalmatosságot felöltek. Ha

ezekben az inkább kémiai laboratóriu-mokra, mint hétköznapi konyhákra emlé-keztető csempés-mányvany termekben egy délelőttől át ingyen főzött-sülttől az el-zárásd üriember valamelyik jótékony egylet számára, hová az árverésen eladott ételék árai kerültek — sokszor minden mai feketepiacot megszegeyintő felvert össze-gék, persze! — másik napon meghívhatott ebédre három vendéget, akár három höl-gyvet is... Hozzávalót a lakomához az igazgatóság ajándékozott, csak a főzés-művészetet s az asztalhozulók vállalkozó-kedvét szervizozta a házas műkedvelő — és a főfogolt, persze: az italt...

Rossznyelvek szerint az egész főzőcske a férfiak házassági propagandája volt öm-maguk mellett. Aki az amerikai hajadonok háztartás-iszonyát ismeri, — a cseléd-kérdés szinte megoldhatatlan szociális s anyagi bonyodalmairól nem is beszélve! — el is tudja képzélni a csabót, amelyet egy-egy ilyen főzőkanalas szakácskévisges ifjú sparherdtkörül sürgés-forgása a Mabel-ek, May-k, Mary-k szívére kisugárzott...

*

Nem kell felfedezni: „Az új idők ritmusához való alkalmazkodást” — így szölt a Gentleman-Kitchen hangzatos neve — korántsem képviselt va-lami komoly törekvést s nem hinném.

Valamikor régen

Valamikor régen eszterláncot jártunk, zöld erdőben, zöld mezőben piros ruhás kisleányra, égbetűvő meseszárnyra, álmodásra vártunk...

Valamikor régen kacarászva álltunk lámpafénylél sápadt arccal... Igaz szívvel, igaz ajkkal, gondőrfűrtű barna hajjal randevukra jártunk...

Valamikor régen... Felhőkkel az égen tovatűntek, tovaszálltak tiltottosókú gyermekévek... Pelyhesajkú kis legények szárnyrakaptak régen...

Valamikor régen... Feivillanó képek. Zöld erdőnek, zöld mezőknek pirosruhás kisleánya, legényesűk búszke álma... Tűnt mesék, emlékek...

Valamikor régen... Pajtkos kis emlékek. Aranykelyhek aranyláza, aranyöngyök pelyes kénye, kis szobáknak rejtett fénye... Mért rohantok, évek?...

Valamikor régen... Haj, de vígan szépen jártunk táncot zöld mezőben! Járjunk ma is eszterláncot, szaggassuk a földl-áncot... Elmúlt minden régen!

Czirbusz László

hogy ma, éppen a férfikonyha értelme, szépségessége idején, még hírdomdója is maradt volna. A pénzükek, jódolugbka belespleensedett „úrszakácsok” — hogy „úrvezető” mintájára teremsem ezt az új kifejezést! — pillanatnyi szésselye, vice, unalomlól tréfiája volt az egész s a mai európai javított és bővített kiadásokat sértés volna összehasonlítani vele.

Nálunk először is rendszeres oktatásról, kötöttidejű tanfolyamokról van szó minden-től, nem időről-időre való beugrásokról két kóktél-parti között, hiszen a sur-felkötésre a háborús asszonyhiány kanyarítja rá az árvánmaradt férfivilágot: részint a bombafatamadások miatti kiűrités, részint a nőknek más téren — gyárban, hadimunká-ban, kórházban — vállalt hivatása, úgy-hogy tulajdonképpen cserében megy az egész...

A „növéndékek” — ahogy ezt Berlin-ben is láttam — a legváltozatosabb korok-ból és foglalkozási ágakból kerülnek ki (csak éppen az amerikai luxus-gentleman-félék hiányoznak!) s egytől-egyig megható lelkiismeretességgel fogják fel új tudományukat. Az éltelsoz válogatása is a lehető legracionálisabb: tíz percnél egyik sem követel hosszabb pecepelest s a leg-laposabb pénzárccálkai is számol. Leglato-gatottabbak a háromhetes gyors-kurzusok de nem ritka, hogy a mesterség izgalmas izere ébredő stréber vagy inyenc, három hónapra is beiratkozik, hiszen az iskola este hat-hétkor, hivatal után kezdődik s a ma oly kényes vacsoragondokat is meg-oidja, az „A mit főzöttél, edd meg!” alapján...

*

Ne tessék mosolyogni, — megsértődni sem! — de valjuk be: a férfi általában jobb szakács, mint az asszony.

Igazi óhétshégek, hogy csak a tanyai em-berek, pusztai gulyások juhások fáziai tempósságú teves-vevését említssem a bog-rács körül — nincs is az a hétrpóbas grófi szakácsné, aki olyan „öhöm”-öt (pírt-tott tarhonya) tudna összehozni, vagy olyan halászlét megkomponálni, mint am-lyeneket a Hortobágyon s a beregi Tisza-parton táltal már elem egy-egy főző talen-tummal született, száz Gentleman-Kitchen-i is lepipáló magyar! Vannak egyesesen „férfias”-ételek, amelyek asszonykézben nem is sikerülnek — nyársonsiút szá-lonna, kecsge, rablöhös, borral párolt bir-kapörkölt, szüreti juhúhos kása! — de a nagy francia szakácszenik is férfiak vol-tak egytől-egyig, a Lajosok, Napoleonok legendás konyhakiirályaitól Brillat — Savarin és Escoffier mester ezer receptet, szellemeslél szellemesb, életül-telennél életülhetlenebb kreációit ránkgyózó íhletétségig...

Hát csak hagyjuk nyugodtan — enyhe kárörömmel is talán! — főzőgetni a férfiakat — joguk van hozzá.

Legalább megpróbálják a saját börtök-nennyi odaadást, fáradságot, mügöndöt követel a legkisebb ebéd elővárázslása is s nem fogják a „csak” háztartásvezető asszonyt a „nemdolgozó” nők örvedetesén kivészo csoportjába sorolni...

Hűsz év után...

— Halló! Halló! Laugier úr telefonja? Igen? Beszélhetnék vele? Oh, maga van a telefontól, Jean?... Jónapot!... Nem ismeri meg a hangom? Itt Christine beszél.

— Látja, kedves Jean, megtartom az ígéreteimet. Annak idején — hány éve van? — azt mondtam, ha vendégszereplés vagy valami véletlen a maga városába vezet, felhívom telefonon... De... nem zavarom most?

— Oh, nekem is nagy öröm, már oly régóta várom. Igaz, néha-néha írtunk egymásnak, de az irás nem az élő hang. A hangban mindig kifejeződnek az érzelmek, amelyek a szíven élnek. Egyébként a maga hangját mindig nagyon szerettem, valami egész különös és rokonszenves zengése van.

— Hogy találkozhatunk-e, amíg itt vagyok? Nem, Jean, ezt nem hiszem.

— Nem az időm hiányzik rá, nem vagyok annyira elfoglalva. Azt is tudom, ha kérném, szívesen megtenné az utat a lakásomig, mégha kilométerek is választanának el bennünket. Gondolkoztam már ezen a dolgon és jobbnak találok, ha nem látjuk egymást.

— Örültség? Nem, nem vagyok örült, sőt nagyonis bölcs és józan.

— Oh, gonosz sem vagyok, — ezt rólam senki sem állíthatja. Megmagyarázom az okot, miért nem akarok magával találkozni. Nagyon egyszerű az egész és maga bizonyosan megért. Évek hosszú sora múlt el, amióta nem láttuk egymást, van ennek már tizenöt-tizenhat esztendeje is... Mennyi, húsz? Oh, hát már ennyi idő telt volna el azóta? Nos, akkor még súlyosabb az eset. Biztos, hogy mind a ketten alaposan megváltoztunk húsz év alatt, de különösen én...

— De igen, megváltoztam!... Ugyan, ugyan, ne mondjon ilyen gáláns bókákat... Igenis, megváltoztam, elvégre felettem is elszállt néhány esztendő!

— Nahát, azt nem állítom, hogy már öregasszony volnék, de sajnos, nem vagyok az, akit maga valaha ismert...

— Igen, ezt szokás ilyenkor válaszolni... De először is: mit jelent maga szerint ez: „még egészen jól tartja magát”? Mert ezt általában az olyan érettebb korú, még mindig csinos asszonyokra szokták mondani, akiket a megjegyzést tevők nem ismertek húszéves korukban, amikor valóban ragyogóan szépek voltak.

— Azt hiszem, kedves Jean, egész józanul beszélek...

— Igaza van, nem voltam mindig ilyen. De akkor volt egy mentségem: fiatal voltam. Most óvatos és meggondolt vagyok, ami jobban is illik a koromhoz.

— Hogy elfelejtettem magát? Hogy csak most jutott eszembe, mert itt vagyok a közelében? Épp ellenkezőleg van. El se tudja képzelni, milyen elevenen éltek bennem mindig

az együtt töltött napok. Mintha tegnap történt volna, úgy emlékszem arra a napra, amikor elutaztam Párisba. Tavasz elején ismerkedtünk meg és attól kezdve nap-nap után együtt voltunk az én csendes, unalmas kis városomban. Rajongva szeretjük egymást és mégis, az én szívembe egyre jobban befészkelődött az érvényesülés vágya, az ambíció, hír és dicsőség után. Elhatároztam, hogy színésznő leszek, elmegyek Párisba. És amikor jött az ősz, el kellett válnunk. Szürke, szomorú nap volt, amikor kikisért az állomásra. Az egész hosszú úton nem szóltunk egy szót se, — talán nem is lehetett volna elmondani mindazt, ami akkor a szívünkben viharzott. Amikor elhelyezkedtem a vonat egyik harmadik osztályú kocsijában, maga átölelt, megcsókolt és azt mondta: „Olyan szép és tehetséges vagy, hogy hamarosan sikerül színházhoz kerülök és aztán megfedrek rólam.” Mind a kettőben tévedett, Jean. Nem ment gyorsan és könnyen a siker útja s nem felejtetem el magát. De emlékszik? A búcsúnál megbeszéltük, hogy ha elvégezte az egyetemet, feljön Párisba és ott keres állást. Nem jött el. Legalább is engem soha nem keresett fel.

— Konvencionális szavak? Ó, Jean, csak ezt ne mondja, mirevaló ez kettőnk között? Hígyje el, őszintén beszélek. Maga az egyetlen, az édesanyámon kívül, akivel szemben megengedhetem azt a fényűzést, hogy ne hazudjam. Gondoljon arra, mit jelentettünk valaha egymásnak... Milyen csinos voltam akkor, milyen fiatal és mennyire szeretjük egymást!

— De igen, én is még mindig szeretem magát, Jean... Ha most így volna, nem hívtam volna fel... És éppen azért, mert még most is szeretjük egymást, nem szabad találkozni. Elég, ha halljuk egymás hangját. Őrizzük meg egymásról a régi képet. Tudom, hogy ebben a pillanatban olyannak lát engem, mint az elutazásom napján és ez jól van így... Ó, Istenem... bocsásson meg, hogy folyton a multról beszélek és még meg se kérdeztem: hogy és mint van, hogy folyik az élete?

— De nagyon is érdekel! Ne legyen ilyen rossz! Csak mondja el, bizonyosan megnősült azóta, van bájos, kedves felesége, olyan, amilyent meg is érdemel...

— Igazán? Kettő? Két kislány? Oh, ez nagyszerű!... Hogy miért nevetek? Mert... mert olyan különös ezt hallani... Jean, a szöke, romantikus lelkű Jean, aki valaha az Oise partján Musset-verseket szavalt nekem, komoly családapa... Hát ez tényleg kicsit mulatságos...

— A gyerekek öregítik az embert? Ez igaz, de nem a férfit. És különben is egy negyvenötéves férfi „még fiatal” és egy „még fiatal férfi” bizony veszedelmes is lehet...

— Jaj, ne mondja azt, hogy már öszül a haja. Nem akarok látni hallani. Nem is hiszem el. Nem, Jean, maga nem öszül, a hízott meg, nincsenek ráncok. Maga az ifjúságot jelenti, em legkedvesebb emléket és nincs joga ezt megváltoztatni. A multat meg akarom őrizni olyannak, amilyen volt.

— Nem, kedves barátom, az én vidámságom nem kétségbejítő. Az volna kétségbejítő, ha szembe akarnánk nézni a valósággal. De mi ezt nem akarjuk, legalább is én nem. Őrzöm a multat és ma is úgy látom magát, mint akkor: ifjan, jókedvűen, szerelmesen... És ugyanilyen voltam akkor én is... Hallgasson, Jean, hallgasson és figyeljen rám! Most úgy akarok beszélni, mint akkor, azon a tavaszon... „Jó napot, Jean, jó napot, drágám! Jól aludtál? Szeretsz?... Oh, én imádlak! Tudod jól, hogy egész nap rád gondolok és boldogtalan vagyok, ha nem látlak... Mikor találkozunk? Nézd, hogy ragyog a nap, a madarak énekelnek, a virágok illatoznak... Siess, drágám, hogy mielőbb lássuk egymást!”... Emlékszik, ilyeneket mondtam akkor... Hogy ne idézzem fel ennyire a multat, a régi tavaszt, mert megfájdul a szíve?... Igaz, az emlékek súlya engem is megráz... De azért mégis... Nem, nem akarok találkozni... Semmiképpen!... Az csak kiábrándulást hozna... Hogy így, ezt nem bírja tovább elviselni?... Tudom, nekem is kicsit fájdalmas, de szeretném még néhány percig hallani a hangját... Ne, ne legyen ilyen!... Jean!... Hallo... Hallo, Jean!... Nem felel... Halló!... Oh, Istenem, letette a kagylót!...

Irta: André Negis Ford.: Bartók Irén

A kertben ültek. Az asszony mosolygott. Milyen ostobák ezek a férfiak.

A férfi nyugodt tekintettel nézett maga elé a levegőbe. Milyen hiúk és önhittek ezek az asszonyok.

Főlöszleges volt, hogy beszéljenek. Ebben a pillanatban mind a kettő tudta, a másik mit gondol.

Sokáig hallgattak. Az asszony szólalt meg.

— Alkonyodik.

A férfi csöndesen sóhajtott.

— Alkonyodik, bizony. Múlik a nyár.

— Ebben se talál semmit, amihez valami érzés fűzné?

A férfi föltekintett.

— Megint ki akarja tekerni a nyakát legutolsó kijelentésemnek. Miért keveri össze szándékosan a dolgokat? Szóval se mondtam, hogy érzéstelen vagyok. Azt mondtam, nincsenek problémáim.

— Ez azt jelenti, hogy érzéstelen. Semmi se érdekli.

A férfi csóválta a fejét. Szörnyű. Az asszonyi következetesség hétfejű sárkány. Minden levágott fő helyébe hét újat növeszt.

— Hányszor mondjam még. Tele vagyok érzéssel és éppen ezért minden érdekel. De magamban élek. Akár a föld és a tenger. Minden belőlem születik és minden bennem hal meg.

— Ez frázis.

— Csupán annak hangzik.

— Határozza meg akkor egyszerűbben és világosabban.

— Helyes. Rögtön egyszerűvé és világossá válik az egész, mihelyt kérdez.

Az asszony pillanatig habozott, akkor elszánta magát.

— Kérdezek, de egy föltétellel. Őszinte és becsületes választ kapok.

— Ismer. Erre nem kell külön ígéretet tennem.

→ Kezdjük tehát.

— Kezdjük.

— Miért ül például most itt? Már úgy értem, velem?

— Gondolom, megszokásból.

— Megszokásból látogat meg már fél év óta minden délután? Miért jött akkor, amikor még nem szokta meg ezt a délutáni unaloműzést?

— Maga szép és fiatal. A tetejébe eszes is. Ugy éreztem, kellemes órákat tölthetek a közelében.

— Melyik jelzón van a hangsúly? A férfiak ugyanis általában okosabbnak tartják magukat a nőknél.

— A hangsúly azon van, hogy maga szép és fiatal.

— Szóval azon, hogy nő vagyok.

— Igen.

— Es ez a körülmény nem jelent mágára semmi veszedelmet?

— Sohasem vállalom nagyobb kockázatot, mint amekkora haszonra számíthatok. Negyvenéves vagyok. Már nem morfondírozom. Nem teszem fel egyetlen lapra az egész életemet. Belehaajtam magam valamely szerelembe? Miért? Hol az arány és az ellenérték? Mit kapok a lángolásomért, kétségeimért, szenvedéseimért, amelyekkel szenvedélye fütöm az érzésemet? Csupa olyasmit, ami megöli bennem a lelkesedést és a lázt. Építsek, hogy utána beérjem a romokkal?

— A szerelemről beszéljen.

— A szerelemnek is megvan a maga természetes élete. Ifjúsága, gyerekkora és öregsége. A megszelídített szerelem, má, nem szerelem. Onfeláldozás, hűség, becsület, de semmiféleképpen nem örültség. Lángolás helyett önmérséklet, rendtelenség helyett rend, harc helyett béke.

— Ki áll ezen a mérlegen? Maga, vagy a nő?

— A nő. Önző vagyok, mint minden egészséges lény. A magam szempontjából és a saját érdekem után ítélem meg a dolgokat.

— Ne bujjunk általánosítás mögé. Bólam volt szó.

— Nem magáról, Bólam.

— En vagyok a szenvedő fél. Jól tudja, szeretem.

— Tudom.

— Akkor miért beszél így? Miért von engem is a szabály alá? Mondja meg nyíltan, én sem érek annyit, hogy kockázatot vállaljon értem?

— Nem mondom ezt, mert ez nem igaz. Magával szemben és magáért szívesen vállalnám a kockázatot. De maga a szerelmet szeretné jelenteni számomra. Viszont már kijelentettem, a szerelmet, mint olyat, rossz üzletnek tekintem.

Eihallgattak — vége volt. Az asszony eddig keményen és hősiesen tartotta magát, most egyszerre kibuggyant szeméből a könny.

A férfi közelebb hajolt az asszonyhoz.

— Miért sír?

— Nem sírok.

— Dehogynem. Csupa könny a szeme.

— Sírok... Jólesik.

A férfi keveset várt, akkor felemelkedett a helyéről. Elkészönt.

Amikor kiért az utcára, hirtelen megárandult a szíve. Most megy, mehet, nem tudja hova, nem tudja miért, de föltekinthet a csillagokra és ime, egész testét átjárta a szabadság levegője. Hogyan magyarázza meg ezt az asszonynak? Hogy negyvenéves és ma már sajátmagát szereti a legjobban? Hogyan tudná ezt megértetni? Sehogysen. Ez az a dolog, amit a férfi nővel sehogysen tud teljesen elfogadtatni. Az asszonyok egyszerűen nem hiszik, hogy a férfi negyvenéves korában már öreg és romlott, aki nagyjában föl adott minden tiszta és becsületes hitet.

— Eh! — vágott bele keserű dühvel a levegőbe és nekilódult az éjszakának.

*

Másnap összetörtén, szomorúan, alázatosan megvallotta az asszonynak, hogy szereti, szereti és nem tud élni nélküle.

ASSZONYTESTVÉREMNEK

Vidd a bánatot mosolyogva és kereszteted úgy emeld, hogy földi utad beragyogja. Ajándékhozónak születél, Adj jóságot és meleget. És légy sugárzó égi küldött, Isten mosolya: szeretet! Tanulj meg gondokat simítani, hogy jajok és kínok felett egy szebb jövőt s egy jobb [világot] építsen fel a két kezed!

Zagyva Mária

MINDIG A BARNÁK SZERETTEK

Mindig a barnák szerettek, a szőkék csak megkínóztak, akár százszor megöleltek, akár csók nélkül távoztak.

Mindig csak a barnák vártak megbocsátó szerelemmel, minden kínzó szöke árnyat a keblükön feledtem el.

Bennem e gondolat bujkál és tudom is, hogy jó lenne: bár egy édes barna lánynál szívem végleg megpihenne.

Kopeczky Zsigmond

BÁLIRUHÁS KÍGYÓVIRÁG

Egy kar hiányzik belőle,
egy icipici női kar,
s egy icipici női váll,
amit csak puffos ujj takar.
A puffnak selyme szilvakék,
félmilliméter a fodor...
És világoskék lesz a víz,
miben e tündér haldokol.

Károlyi Amy

KOLLÁTH JANCSI

ÍRTA:
Gyomai György

Forrószéles, forróporos nyári délután van. A düllőről toronymagasra csavarja a forgószél a szalmaszálakat. Egy marék port is vág utánuk a javából, hogy az ég kéksége ne legyen már annyira vakító. Egy fél-öltre való száraz kórót is zúdit a magasba. Mintha bele akarná vagni az

ég szemébe, hogy elég már az emberhervasztó forróságból. Aztán hull lefelé ajtatosan a poros. Szállingóznak a szalmaszálak mindenfelé. A kórók, kukoricalevél darabok úgy repdesnek az akácok fölött, mint a fiókmadarak. Aztán elcsendesedik minden. A forgószél elrohan a határ túlsó végére. S akkora a csend újra a düllőn, hogy még a sóhajts is elhallatszik a szomszéd tanyáig. Az árok partján, ahol szélfűvirágok bandászkodnak a kékareu kátángokkal s ahol a vérhullajfűfü kacérkodik a golyavirággal, háromaraszos kislegény ballag a falu felé. A gyerek ingben, rövid nadrágban mutatkozik. A fején akkora zsíros kalap sötétlik, hogy nem látszik ki alóla, csak barnafekete álla. Utána egy kis csikó lépked nagy elgondolkozással. A csikó sárga, mint az emberek ujján a karikagyűrű. A négy lábán fehér harisnya virít szőrből. A nyakán kiscsengő lóballózdik. De a csengő most nem énekel. Fekete rongy köti be rozsdás dróttal a daloló szerszám száját. Így csak a paták ajtatos dobogása hallatszik a néma ballagásban.

— Kolláth Jancsi vezeti a csikót a faluba, — állapítják meg az álmos tanyaiaik, amint véletlenül kipisilantanak a düllőre. És tovább nem is törődnek az eseménnyel. — Biztosan meg akarja mutatni valakinek — morogják maguk elé és tovább intézik az alvós sorát a hűvös fák alatt.

Amikor a gyerek a kanyarodóhoz ér a csikóval, valaki rákiált:

- Hová megy, Jancsi!
- Az orvoshoz.
- Talán beteg a csikó!

Jancsi int a kezével, hogy hagyja őt most békességben a cimborá. S arra gondol, hogy amikor először vezette ezt a remek csikót a tanyájukba, akkor nem fojtogatta sírás a torkát. Nem ágaskodott könny a szemében. Akkor boldog volt. De olyan, hogy annál nagyobb boldogság nincs is ezen a keserves világon.

Kolláth Jancsi vezeti a bekötött csengőjű csikót a forróságban. Elgondolkozva bámulja a lábujjai alól felszálló fehér port. S úgy érzi, visszafordult az idő sora. Újra az a délután van, amikor először fogta a kezébe a csikó kötőfékének száját.

Kolláth Jancsi előtt megmutatkozott valami kép a levegő-égben. S egyszerre ott látja magát a tanya iskolában. Éppen vizsga volt akkor. Ott ült az első padban, az első osztályosok közt. És nagy izgalommal várta, milyen is lesz hát az a rettenetesen félelmes valami, amit vizsgának neveznek és amitől annyira irtóznak a gyerekek a világ minden tájékán.

A vizsga aztán szabályszerűen megkezdődött. Először is betódultak az udvarról az asszonyok, emberek, mind egy szálig. Aztán beküldött valaki, hogy húzódjon már el mindenki, mert jön a főjegyző úr. Egy pillanat múlva csakugyan kocsisrobogás hallatszott, megérkezett a falu első embere, a főjegyző, meg a bíró. Le is ülték mingyárt a főasztal mellé, ahol a rengeteg virág illatozott. Mikor imádkoztak, akkor felállt mindenki. Utána újra leültek. S akkor a főjegyző úr szavalni kezdett, hogyhát elmúlt immáron újra egy esztendő az iskolában. Most van az iskolai aratás, meg céplés. Ó azért jött ki, hogy meghallgassa, mennyit tanultak a kis tanya gyerekek. És mingyárt előjáróban bejelentette, hogy annak a gyerekeknek, aki a legügyesebben felel a kérdéseire, ajándékol ad egy valóságos, élő, igaz, csengős kiscsikót.

A főjegyző után felállt a bíró is. Az meg azt nyilatkoztatta ki, hogy ő is emlékeztessé akarja tenni a mai napot. Mert eszébe jut az a régi idő, amikor ő vizsgázott nagy izzadással. Ezért bejelentette komolyan, hogy ő meg annak a kislánynak ad egy igazi, élő, valóságos borjút, aki megmutatja, hogy nem szundi-kálni járt tíz hónapig ezek közé a meszes falak közé.

A két bejelentést általános megdöbbenés követte. A szülők akkorákat nyeldestek, mint a csukák. S egyszerre kiverte az izzadság a homlokukat. Mind integetni kezdtek a gyerekeknek. Ököllet mutogatták, hogy no, most aztán kössétek fel a gatyát, meg az inget!... Mert ez a dolog most már nem babra megy. Egy csikó, meg egy borjú meg valami. Azért érdemes megszorítani az észet, meg a tudományt. Halálos csend támadt a bejelentésre a gyerekek közt is. Mindenki maga előtt látta már a sárgaszőrű kiscsikót. A fülekben megzúduló a csengő felejt-hetetlen muzsikája. S olyan dermedtséggel nyeldestek mindenki, olyan mozdulatlanul várta a társadalom a kérdéseket, hogy még a redves, öreg padós is remegtek az izgalomtól. A vizsga azután siri csendben megkezdődött. Először a tanító úr kérdezett. Aztán a főjegyző úr is kinyitotta a száját. A bíró is kíváncsiskodni kezdett. Hol ezt kérdezték, hol azt. Iratták, számoltatták a bandát, kicsiket, magyokat egyaránt. De úgy, hogy mindenkin vízes lett az ing. A végén aztán olyanokat is kérdeztek, amit nem is tanultak, csak hallottak valahol.

Mikor már mindenki lihegett, mikor már az asszonyok sóhajtozni se tudtak izgalomukban, akkor a főjegyző úr kiszólított a táblához a legnagyobbak közül egy gyereket. És feldiktált neki valami írást. Aztán megkérdezte, van-e benne hiba. Senki se talált benne bajt. Csak ő nyújtotta fel az újat nagy óvatossággal. S ő jelentette be, hogy van hiba. Mégpedig az, hogy a „j” betűn felül hiányzik a pont.

— Tied a csikó, kisfiam — kiáltotta erre a főjegyző s ő úgy érezte, nem a földön van, hanem valahol a mennyországban, aranyistállóban álmodik.

Egy kislány megnyerte aztán a borjút. Az bőgni kezdett örömeiben. A népek sóhajtoztak. Levegő után kapkodtak. Őket pedig kézen fogta a főjegyző. Kivezette az iskola elé a rengeteg nép élén. S neki odanyomta a csikó kötőfékszáját. A lánynak meg a borjút. De törvényes, valóságos pakszussal ám. És meg is csókolta mindkettőjüket, hogy nagyra nőjjetek, a mai ajándékat pedig szépen neveljétek fel.

Akkor úgy ment haza az iskolából, mint egy császár. Már messziről hadonászat, kiáltozta az édesapjának:

— Idenézzen, kend! Oskót kaptam a vizsgán! Azt mondta a főjegyző úr, hogy neveljük föl!

Az édesapja eltátotta a száját erre a szólásra. Körültapogatta a csikót, hogy igazi-e? S attól kezdve úgy vigyáztak a kedves jószágra, hogy ebéd után szalvétával törölték még a száját is.

Kolláth Jancsi tovább ballag a csikóval a porban. S most arra gondol, hogy azért kötötte be ronggyal a csengőt, hogy az apja, meg az anyja ne vegyék észre, hogy kilopja a jószágot a tanyából.

— Nem is vették észre — néz hátra magkönyebbülve a gyerek. S most már sebesen lépked, hogy minél előbbi ott legyen a tethelyen az orvosnál.

Elkövetkezik a falu. Megmutatkoznak az utcák. Kolláth Jancsi ballag a csikóval a házak közt. Keresi az orvos házat. Mikor meglátja a táblát, akin a név van, megtöri a homlokát.

— Itt vagyok — sóhajtsa és gondolkozik. Mit csináljon? Bevezesse a csikót is, vagy kint hagyja a fához kötve? — Nem hagyom kint — jut megállapodásra és bekopog az egyik ablakon.

— Tekintetes úr, jöjjön csak ki!

Az orvos bent beszélget a főjegyzővel a szobában. A kopogásra kinyitja az ablakot. Rácsodálkozik a gyerekre.

— Mit akarsz, kisfiam?

— Nagyon beteg otthon édesanyám. De pénzünk nincs, hogy magát kihívassuk, meg kifizessük. De én magának adom a csikóm, ha kijön és hoz orvoságot — mondja könnyezve a gyerek és simogatja a csikót. — Nézze, milyen takaros jószág! Pénz helyett odaadom, mert az enyém. Csak gyógyítsa meg édesanyámat.

A főjegyző is ültes az ablakon. Megismeri a gyereket, meg a csikót. S egyszerre megért mindent.

— Te vagy az, Kolláth Jancsi? Te nyerted a vizsgán ezt a csikót?

— En, tekintetes úr. De most megválok tőle az édesanyámért. A főjegyző úr írzi, mellbe vágta valami. Sűg az orvosnak. Az bólint. S kisért a szobából.

Öt perc sem telik bele, az orvosi kocsija már robot a tanya felé. Az orvos mellett Kolláth Jancsi ül a főüléson, a bórón. A csikó táncolva kocog a kocsii után. Nyakában vidáman szól a csengő. S Kolláth Jancsi úgy érzi, egy láthatatlan kéz simogatja porosizzat homlokát.

Forgószél zúg el újra a düllőn, s a golyavirágok csodálkozva lesnek a sárga kocsii után.

KIBOMBÁZOTT KILENCGYERMEKES MUNKÁSCSALÁD A MÁRIA VALÉRIA-TELEPEN

Hátunk mögött a főváros hajszája már csendesedni kezd és a korai alkonyatban lassan kigyúlnak a lámpák, mire az Üllői-úttól húszperenyre fekvő Mária Valéria-telepre érünk. Közvetlen a barakok előtt még jól látni a föld gyomrán éktelenkedő hatalmas heget, amely pusztító létalálattokra figyelmeztet. A főváros legszegényebbeinek, sokgyermekes, kétkézi munkásoknak viaszosvásonnal, zsindegyel, bádoggal fedett barakhajlékai, amelyeknek ablakaival, háztetejével és rozoga oldalfalaival ugyancsak elbánt a közvetlen közelben becsapódott bombák légnyomása, csodálatosképpen még mindig állnak és bennük élet zsong. A szemközi hatalmas, többemeletes iskolaépületen egyetlen ép ablakszemlet se látunk. Valóban mindmegannyi „hadielepont” ez, amit itt a dollártól elvakult lelkiismeretű terrorlegények kiszemeltek maguknak!

A baraklakások ajtaja előtt esti hűsülésre ültek ki a lakók. Ijesztően sovány, élesteleketű asszony ugrik fel az egyik székéről, amikor meglát. Őket keresem. A keresztlányomat, Erzsikét szeretném látni. Az asszony a besötétített szoba nyitott ajtaja felé mutat.

— Csak az uram van itthon — mondja. — Alszik. A napokban jött haza a katonaságtól szabadságra. A két nagy fiú hadiüzemben dolgozik, a hét kicsit meg kitelepítette a város a bombázások után falura. Én is velük voltam, de közben súlyosan megbetegedett a háromhónapos kislányom és bejöttem vele Pestre a kórházba. Ugy volt már, hogy elviszi a tüdőgyulladás, de olyan áldott orvosnő kezébe került, aki megmentette. Soha még olyan jószágot, mint ebben a fiatal orvosnőben van! Tessék elgondolni, mintha csak a saját gyer-

meke lenne, úgy gondozza, ápolja a kislányomat. Kétszer járok be naponta szoptatni és tegnap már azt mondta a doktornő: meglátja, micsoda erős gyerek lesz még ebből a kis betegből! Jaj, de tessék elhinni, megbolondít a sok gond. A hét gyerek most otmaradt magára. Emmike, a tizennegy esztendő, a legidősebb köztük. Áldott jó leányka, de mit csináljon azzal a négy haszontalan, rossz fiúval, nem fogadnak szót neki. Utánuk meg nem futhat, mert ott van a hároméves Erzsike, arra kell, hogy vigyázzon. Most már elhatároztam, hogy visszahozom őket Pestre. Itt meg kell halni, haljunk meg

árakba. A hároméves Erzsikémet is magammal rántottam. A menekülők úgy eltiportak, mint akik megháborodtak. Ma se tudom, hogy menekedtünk meg, csak arra emlékszem, hogy a testemmel ráhajoltam a pályásmorra és úgy kergem a Szűzanyát, oltalmazom meg bennünket. A hároméves Erzsikémre ráesett egy gyermekoesi és ha az egyik rendőrnem kapja meg, ott nyomban agyonütötte volna. Amikor a riadónak vége volt és kihúztak bennünket a mély árokból, tisztáseb volt a testem. A pályásomat az orvos injekciózta életre, mert elájult és azóta is olyan rémült szegény kicsi csöppség...

A negyven évét alig meghaladott munkásasszony csontbőrré száradt arcából az átéltszenvedések tekintete világit felénk.

— Tessék tanácsot adni, mit csináljak! — kérdi gondterhelten. Egyet tudok, hogy én csak a gyermekeimmel maradok. Hazahozom őket, mert igen messze van az a dunántúli falu. Én sokgyermekes anya vagyok, nem juthatnék hozzá olyan kis ONCSA-házhoz, hallom, mostanában több családnak építenek olyat! Pesthez közel gondolnám valahol, hogy az uram bejuthatna dolgozni, meg a két nagyfiú is és legalább lenne egy nyugodt fedelünk, ahol nyugton lennénk...

Nem tudom, mit válaszoljak neki, ígérni nem tudok, biztatni nem merem. Talán mégis elhelyezik végre a sokgyermekes magyar családokat a Mária Valériáról és a többi nyomortelepről. Talán az itt lezuhalt bombák nemcsak a földet és házak rendítették meg, hanem keresztény lelkiismeretünket is, amely olyan sokáig aludt a magyar lélekromok felett...

Caál Olga

együtt, de nem hagyom ott hitangba őket. Én kértem ugyan a várostól, hogy nálam hagyja a gyermekeket és ne közös otthonba helyezze, mert akkor én nevelhetem őket és a pénz is úgy oszton be, ahogy legjobb. Kilenesztáz pengőt kapnék a hét gyermek után, de hát mit csináljak, ha a beteg kicsim most ideköt. Negyvenhat fillérért kaptunk ott falun frissen fejt tejet. A hároméves Erzsikém valósággal megduzzadt egy hét alatt a jó koszon.

— A bombázásokat még itt élték vé gíg?

— Nem is szeretek rágonidni — válaszolja. — Az első bombázáskor, amikor a kicsi lányom öthetes volt, mind ittmaradtunk ebben a szobában, mert nem gondoltuk, hogy ezt a nyomorúságos telepet is kikezdi azok az istentelenek. Na, aztán volt a mi szegény fejünknek jaj! Úgy tessék képzelni, hogy ajtó-ablak kirepült és a plafon majdnem reánkroplott. Az uram és a két nagy fiam kinos erőfeszítéssel a két szekrény tetejére állították az ágyat és az alatt bujtunk össze, mint viharban a jószágok. Így menekedtünk meg valahogy Isten segítségével. De ez még semmi sem volt ahhoz képest, amit a későbbi bombázások alatt átélünk. A második nagy bombázáskor nem volt itthon sem az uram, sem a két nagy fiú, csak én magam a hét kicsivel. Már idejében felkerekedtünk, amikor a rádió közölte a „Budapest légvérszély”-t és úgy siettünk, hogy a kicsimét még be se pólyáltam, csak kendővel letakarva szaladtam vele az elég messze lévő óvóhely felé. A többi hat futott utánam. A kicsi háromévesét ölbekapta Emmike. El is értük az óvóhelyet és nem lett volna semmi baj, csak amikor lefújták a riadót és hazafelé indultunk, hirtelen ismét szirénáztak. Hat akkor már visszafordultak azok a gyilkosok és én — mint az eszeveszett — futottam az egyik közeli árok felé a gyermekekkel. Valósággal beleestünk a mély

ASSZONY NÉLKÜL

Kinek nőt nem adott meg a sorsa,
Napok között bambán tévelyeg;
Az élete fekete és csorba
És hogy mi fáj, nem is érti meg.
Bandukol egy elhagyott

[csapáson,
Köröskörül semmi nem terem,
Szégyenli, hogy sírva kiabáljon:
Úgy kéne egy nevető gyerek,
Apró, szürke hétköznapi gondok,
Valakiért semmis küzdelem;
Bár az élet virágjába bomlott
Karót kell keresni szüntelen,
Mert hiányzik a kis, gyenge

[támasz
fs ölelő, jó meleg karok
És szelid hang: mi kell ebéd?

[Válassz,
Talán gulyás, ha úgy akarod;
Csak néhány szó, bár úgyszólván
semmi,

Érette világot döntenél,
De mégis ez, amiért kell lenni,
Az értelem, hoav miért legyél;
Úgy nézel a szelid, gyenge nőre
Izmos testű, hatalmas alak,
Mint a qvermek, kinek teste póre
S rá szép ruhák világtanak.

DARÁZS ENDRE

Futórózsza

Csak egy kicsi
Futórózsza,
Olyan, mint egy
Lány ajka, ha
Kinyílt csókra.
Kicsi virág,
Kislány küldte...
Előle a
Szívem miért
Menekülne? —
— Menekülj a
Nagyvilágba
Okosan, vagy
Dőre módon,
Mind híábal
Elrejtőzhetsz
Öserdőbe,
Pálotákba,
Gépmadáron
A felhőkbe,
Bányamélybe,
Hegytetőre,
Kolostorba
S bolyonghatsz bús
Temetőbe,
Híába futsz:
Vágyss a csókra...
Egyszer elér
Mindenkit egy
Futórózsza...

DOBAI BÉLA

A várában... RABKENYEREN Írta: Kotzig Károly

(7. folytatás)

Erre a hirre a közbenső cellák lakói mind felkapaszzkodtak az ajtórácsra, egymásnak adják tovább a cigarettát, míg az el nem jut oda, ahol már ég valaki. A meggyújtott cigaretta ugyanezen a módon és útvonalon jut vissza a feladóhoz, közben természetesen minden staféta húz egy jó mélyet belőle. Ez a díj a fáradságért.

Hanyattfeküdtem a szalmaszákon, egy jó kiadós hosszú mélyet szippantottam és azt érzéssel mellreszívtam. Ebben a pillanatban, minden mást elfeledve, én voltam a legboldogabb a világon.

*

December 18-án délután két óra felé a vizsgálóbíróhoz hívták Gimplent és Horovitzot. Egy óra múlva visszajöttek. Az ő, aki visszahozta őket, most Lejeun és Arras neveket szolgált. Egy óra múlva ezek is visszajöttek. Utánuk Rioux őrnagy és dr. Marioni kerültek sorra.

Már amikor az első két kihallgatott, Gimplen és Horovitz visszajött és az ő a következő kettővel eltávozott, susogás hallatszott az első két cellából — Gimplen ugyanis az első cella lakója volt Boudzonkayval, míg Horovitznak a második cellában a lengyel Zvacsny volt a társa — és a falon át a vizsgálóbírónál történt kihallgatásukat egymás között susogva megfárgyalták, mintha az én nevemet is említették volna. A világtól elzárt rab azonban sokszor képzelődik és a tőle legtávolabb álló eseményeket is szívesen vonatkoztatja magára, azt hittem, hogy csak képzelődöm. Amikor azonban Lejeun és Arras is visszajöttek, ők már a fülös cellasorból kiabálva — hogy Gimplen és Horovitz is meghallhassa — kérdezték e kettőtől, hogy a vizsgálóbíró tőlük is megkérdezte-e, ismerik-e Kotzigot?

— Kotzig? ... — hallom Horovitz kérdését a falakon át.

— Mi az?

— Te miért vagy itt?

— Egy német tiszttel ebédeltem!

— Te is a mi ügyünkben vagy. A vizsgálóbíró tőlünk is, meg Lejeunéktól is megkérdezte, ismerünk-e téged és valami Madame Favreau-Mauritzent? Készülj fel, valószínűleg fognak hívni téged is!

— Az lehetetlen! — mondom — ti valami gaulleista ügyben vagytok!

Időközben visszahozták a doktort és az őrnagyot is és az őr valóban az én nevemet szólítja és a szomszédomat, Janot Ferrert, az arabot.

— Egy ügyben vagyunk, — mondja barátai hangon az őrnagy, mialatt az őr a cellám ajtajának kinyitásával bajlódik.

Délután öt órakor erős téli sötétség borult már az udvarra, de még ez a gyenge fény is kápráztatta a szememet. És most vettem észre, hogy a járás is nehezemre esik ennyi fekvés után. Az ajtón kilépve elsötétült a szemem előtt minden és elvagdótam. Arra eszméltem, hogy az őr és az arab átkarolva cipelnek magukkal az udvaron át. A szabad levegő néhány perc

alatt magamhoz térített és a vizsgálóbíró szobájába már saját lábamon léphettem be. A szobában mindössze egy noszú szennyes gyalulatlan asztal állott, eiotte is, mögötte is egy-egy paddal. Az őrnagy előtt csomó akta, az írógép mögött huszonötévkörüli férfi. Én az őrnaggyal szemben, az arab pedig mellettem foglalt helyet. Az ő, aki bennünket kísért, kívül maradt az udvaron.

— Ön Janot Ferrer? ... — kérdezi tőlem az őrnagy.

— Nem! Én Kotzig Károly vagyok!

— Én vagyok Janot Ferrer! ... — szóval meg ugyanakkor a szomszédom.

— Szóval ön Kotzig Károly? ... — és lapozni kezd az írásközött — ön 1941 november ötödikén a nizzai rendőrségen Madame Favreau-Mauritzen ügyében érdeklődött. Megfelel ez a tényeknek?

— Szószert!

— Mióta ismeri Madame Favreau-Mauritzen-t?

— Előző nap ismertem meg, társaságban!

— Ezek szerint magával sok dolgunk nem lesz. Mindenesetre ajánlom, válasszon egy ügyvédet!

— Feleslegesnek tartom. A nizzai rendőrségen közölték velem, hogy a vizsgálóbíró azonnal szabadlábra fog helyezni, miután az ügyemet megismerte.

— Ez azonban január 15 előtt aligha történik meg, mert én holnap kiviszem a karácsonyi szabadságom és csak január 15 körül fogok visszatérni...

— De őrnagy úr, kérem! Több mint negyvenkét napja vagyok már letartóztatva...

— ...örizetben!

— ...örizetben ártatlanul, ki se hallgattak még és most őrnagy úr csak egy hónap múlva akarja megkezdeni az ügyem kivizsgálását? ...

— Nézze! — és elem tolja az egész iratcsomót — december 18-án délelőtt érkezett az iratcsomó a katonai törvényszékhez és délután már itt is vagyok. Ennél többet igazán nem tehetek! Még bele sem nézhettem az iratokba, de mielőtt hozzáfognék, előbb tudni akarom, kik vannak

még életben? Mert aki már nincs életben, annak az ügyével nem is foglalkozom... az ügyvédet pedig azért ajánlom, mert az ő révén kérhet csomagot, amennyiben volna valaki ismerőse, aki hajlandó lenne küldeni önnek. Egelőre csak meghatalmazott ügyvéddel van joga érintkezni.

— Van az őrnagy úrnak az itteni ügyvédek között valaki bizalmasabb jóbarátja?

— Miért kérli ezt?

— Mert, ha már ügyvédet kell választanom, akkor a legtöbb eredményt mégiscsak annál remélhetem, aki őrnagy úrnak jóbarátja.

— Hát kérem — mondja a gépiró felé fordulva —, a felfogása különös, de teljesen érthető. Akkor írjon talán Maitre Pietrinek, rue Venture 5, Marseille — és mindjárt elem is tolt egy ügyvédi meghatalmazást, hogy írjam alá.

— Köszönöm, az első kihallgatással végeztünk is! — mondja felém meghajolva.

— Szabadna megkérdezni, ki lesz a vizsgálóbíró?

— En.

— Igen, de ha megkérdezik, ki a vizsgálóbíró, milyen nevet mondjak?

— Soulet hadbíró-őrnagy!

Már menni akartam, amikor a gépiró az ügyiratra mutatva, figyelmeztette valamire az őrnagyot.

Az őrnagy arca hirtelen komoly lett.

Pillanatnyi gondolkodás után, felém fordulva, de olyan hangon, mint aki nem tartja lényegesnek, szegezte nekem a további kérdéseket.

(Folytatjuk)

**Chat
Noir**
kölniviz

KÉSZITI: M. ODOLMŰVEK R.T. BUDAPEST X.

HÁZTARTÁS

KARFIOLLEVES. Marhavagy borjúcsontot kevés levestől zsírral, sóval megfőzzük. Egy kisebb karfiolt rózsiára szétcsinálunk. Kevés vajat felmelegítünk, apróra vágott zöldséganyagot adunk bele, beletesszük a karfiolt, öntünk alá egy-két kanál levest és fedő alatt puhára pároljuk. Készítünk zsemlyeszínű rántást, húslével feleresztjük, ráöntjük a karfiolra és vele együtt felfőzzük. Egy deci tejfelt elkeverünk egy tojás sárgájával és a forró levest a karfiollal együtt ráöntjük.

KELKÁPOSZTA RIZZSEL. Kemény kelkáposztát megtisztítunk, megmossuk, fél centi széles szalagokra felvágjuk, sós vízben puhára főzzük, azután szitára kiborítjuk, hogy a víz lecsorogjon róla, közben fakanállal megnyomkodjuk. Ezalatt 10 deka rizst, 20 deka vékonyra szeletelt gombát, egy egy evőkanál finomra vágott zöldséganyagot kevés olvasztott zsírral, sóval, egy kékhegynyi törött lorruszal megpárolunk. Ha kész, tüzálló tálat zsírral kikenünk, rakunk az aljára egy sor kelkáposztát, rá a gombás rizzsből egy sort, meghintjük reszelt sajttal. Az előbbi sorrend szerint folytatjuk a lerakást, míg tart az anyagból: fölül kelkáposztát teszünk, megöntözzük tejföllel és kevés olvasztott zsírral és zsemlyemorzsával. Forró sütőben 15–20 percig sütjük.

SPÁRGAMÓDON KÉSZÍTETT TÖK. A negyedcenti vastagra és 10–15 cm hosszúra vágott tököket csomónként cérnával átkötve, gyengén sózott és cukrozott vízben üvegesre főzzük, de vigyázzunk, hogy szét ne főjjen, hanem egészen maradjanak. Szűrővel a vizből kiszedjük. Zsírral zsemlyemorzsát pirítunk pirosra, ha kész, a cérnától megszabadított tököket beleforgatjuk, egy-két kanál olvasztott vajjal leöntjük, sütőben átsütjük és azonnal tálatjuk.

HUSZÁRFÁNK. 10 dkg margarin, kávéskanálnyi zsír, 12 dkg porcukor, csipet só, reszelt citromhéj (vagy vanília). Ezeket tálban összevegyítjük, adunk hozzá egyenként 3 tojás sárgáját s nagyon habosra kikeverjük. A keverés nagyon fontos. Végül adunk bele 31 dkg sima nulláslisztet, jól összevegyjük. Diónagyságú gombócokat formálunk, középet kisujjunkkal benyomjuk, először a tojásfehérjébe, azután tört cukrozatlan dióba vagy góromba kristálycukorba mártjuk, sütőlemezre helyezük. A mélyedésekbe ribizke- vagy málnaíz teszünk s mérsékelt meleg sütőben sütjük. Sütőpor nem kell bele.

KEKSEM. 15 dkg margarin, ¼ kg porcukrot, vaniliát, a megmaradt 3 tojás fehérjét s a tojássárga pótlására 5–6 evőkanál jó bort s kékhegynyi sütoport használunk, jól kikeverjük, végül 75 dkg sima nullás-

lisztet adunk bele, összegyúrjuk, jól kidolgozzuk. Ha a tészta kemény lenne, adhatunk még bort bele, hogy közepemenységű legyen. Két részre osztjuk, hogy könnyebben nyújtható legyen. Küön nyújtjuk és hajtogatjuk, negyedórát pihentetjük. Későfoknyira ismét kinyújtjuk, derelyemetéllével kockásra vágjuk, megkent és lisztet sütőlemezre rakjuk, világossárgára sütjük. Mindkét sütemény 4–5 nappal előbb készíthető. Lehet a mennyiség egyharmadából is készíteni.

FINOM FOSZLÓS RÉTES. ½ kg liszt, 2 tojás, kevés cukor, só, 2 dkg élesztő tejben olvasztva. Réteskészítőt gyúrunk, kelni hagyjuk. Ha megkelt, ujnyi vastagra kinyújtjuk, olvasztott margarinnal jól meglocsoljuk és bőven meghintjük mazsolával, összegöngyöljük azután összefonjuk, tepsibe tesszük, megkelesztjük és szép világosra sütjük. Fel-szeleteléskor jól megcukrozzuk.

B E F Ő Z É S

OKORNÉLKÜLI ALMA-PÜRÉ TELIRE. Az almákat megtisztítjuk és vékony szeletekre vágjuk. Hibátlan lábosa tesszük, ráöntünk 2 pohár vizet és addig főzzük, míg teljesen puha lesz és a leve elfőtt. Üvegekbe rakjuk, a tetejére kevés szalicilt szórunk, dupla hólyagpapírral leköttjük. 30 percig gőzöljük és addig benne hagyjuk, míg teljesen kihűt.

É T R E N D

Szeptember 21-től 30-ig

- 21. CSÜTÖRTÖK.** Ebéd: zöldbableves, lekváros táska. **Vacsora:** körözött liptói paprikával, gyümölcs.
- 22. PÉNTEK.** Ebéd: sóskafeles, turósbukta. **Vacsora:** kelkáposzta rizzsel, párolt szilva.
- 23. SZOMBAT.** Ebéd: babérleves burgonyaleves, turós metélő. **Vacsora:** rakott burgonya, gyümölcs.
- 24. VASÁRNAP.** Ebéd: paradicsomleves galuskával, faszított burgonya körítéssel, savanyú paprikasalátával, almáspite. **Vacsora:** délről hús, tészta, gyümölcs.
- 25. HÉTFŐ.** Ebéd: cellerkrémleves, töltött paprika. **Vacsora:** spárgamódon készített tök, kirántott párizsi, gyümölcs.
- 26. KEDD.** Ebéd: zöldségleves, paradicsomos káposzta, palacsinta. **Vacsora:** túrós csusza, gyümölcs.
- 27. SZERDA.** Ebéd: köménymagleves, lekváros derelye. **Vacsora:** töltött paradicsom, gyümölcs.
- 28. CSÜTÖRTÖK.** Ebéd: gulyásleves apróra vágott marhahússal, palacsintatésztában kisütött alma. **Vacsora:** pirított dara tükörtojás feltéttel, gyümölcs.
- 29. PÉNTEK.** Ebéd: savanyú tojásléves, burgonyás metélő. **Vacsora:** vajaskenyér zöldséppaprikával, tea, gyümölcs.
- 30. SZOMBAT.** Ebéd: gombaleves, káposztás rétes. **Vacsora:** hideg felvágott zöldséppaprikával, gyümölcs.

Kertkultura

SZERKESZTI: SZILÁGYI JÓZSEF
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KERTÉSZETI IGAZGATÓJA

KERTÉSZETI ÜZENETEK

Sz. J. 26., Derecske. A fákön taplógomba éléskódik. A termőtestek a fa derekán vagy ágain szokatlan megjelenni. Redvesedését okoznak s a fa előbb-utóbb elpusztul. Csövesgombáknak is szokták ezeket a gombákat nevezni, mert ha a gomba kalapját alulról megnézzük, sok, apró pontoknak látszó csőnyílásokat figyelhetünk meg rajta. Az érett spóra ezeken a nyílásokon át jut a levegőre és nyitott sebbe kerülve, fertőzést okoz. A gomba myceliumával a fa testében él és azt pusztítja.

Legjobb védekezés ellene az, ha a nyitott, friss sebeket faviasszal vagy fakátránnyal bekenjük. A gombák természetét, a taplókat — mielőtt bennük a spórák megérnének, kivágjuk és elégetjük. A beteg ágakat levágjuk a fertőzési hely alatt, erősen megtámadott fát, — mivel ügysem lehet megmenteni — kivágjuk és mielőbb elégetjük.

Botanikus neve a fenti gombáknak: Fomes, Polyporus. A mézgalóca (Clytocybe méilea) főleg a tüllelű fákön pusztít, de megtámadja mindenféle lomblevelű fa gyökerét, a szőlő gyökereit és azok korhadását, redvesedését okozza. A fa csúcszáradását mutatja a kártevő jelenlétét, később a fátörzs tövében csoportosan jelennek meg a gomba termőtestei, mézszárga kalapjuk van, 5–11 cm átmérőjű, tönkje 12 cm ma-

gas, mézszárga és magasan a kalap alatt sárgásfehér, hártás gyűrűje van. A gomba vékonyhúsú, alján lemezes béléssel. Szennyes szürke myceliuma a szomszédos fák gyökereit is megtámadja. A megtámadott fa menthetetlen, ki kell dobni és eltüntetni.

Sz. T., Zamárdi. A Gladiolus gandavensis igen hálás virágozó növény, melyet kötéstartó célokra is kiválóan lehet alkalmazni. Napos sok fajtája van, melyek szebbnél-szebb színekben pompáznak. A kardvirág legjobban szereti a gazdag, tápús, átérészt talajt. Napos helyen fejlődik ki szépen, de azért félárnyékban is nevelhető, itt ugyan nyulánkabbarra nő.

Hagymagumóit áprilisban mélyen megmunkált talajba 8–10 cm mélyen kell kiültetni, egymástól 15–20 cm távolságra. A kiszáradástól és cserepedéstől óvjuk a talajt, ha jó érett gombatrágyával vagy ha ez nincsen, érett, apró marhatrágával sekély rétegen beborítjuk. Későbbi virágzásra ültethetünk még májusban is Gladiolust, ezek júliustól októberig virágoznak.

Az elvirágzott szárazakat így kell eltávolítani, hogy a levelek sártelent megmaradjanak, így annál nagyobbra fejlődnek a gumók. A gumók alján fejlődő apró gumócskákat egy-két évig szárazra vetve iletjük, a harmadik évben már ezek is virágképesek lesznek.

Októberben egy száraz napon felszedjük a gumókat és levegős helyen kissé megszáritjuk, azután fagymentes, száraz helyen megöröszük a következő évi kiültetésig.

Túlédves, alig átérészt talajba ültetve megtámadja a Septoria gladiola nevű betegség az értékes gumókat. Védekezésül kiültetés előtt ajánlatos 1–2 órára negyedszázalékos Uspulun-oldatba áztatni a gumókat.

Solvolith
fogkrém

DIVAT

A

B

C

A. Csinos ruha fiatal leányoknak, pepitamintás taftból, a széleken fehér oakk díszítéssel és kevés magyaros zsinórzással.

B. Praktikus és elegáns irodai ruha dolgozóknak. Harangszabású sötét szövetsoknya pepita blúzzal, piros szövettel mellénykével.

C. Délutáni ruha, fekete selyemből, fehér kézifestésű virágdíszsel.

D. Fehér grenadínból készült délutáni blúz, szegőzéssel és keskeny csipkefodor díszítéssel.

E. Ruháska kisleányoknak. Sötét szövetsoknya ujj nélküli felsőrészsel, alatta piros pepita szövetsoknya.

F. Ünnepi ruháska rózsaszín szövetsoknya, világoskék oakkokkal, az ujj kihajtóján és a köralakú vállrészen.

C. Kötényruha piros pepita anyagból, alatta fehér blúz.

D

E

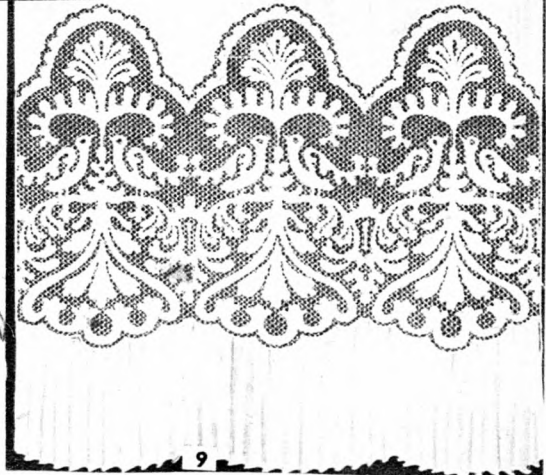
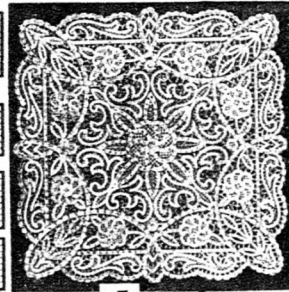
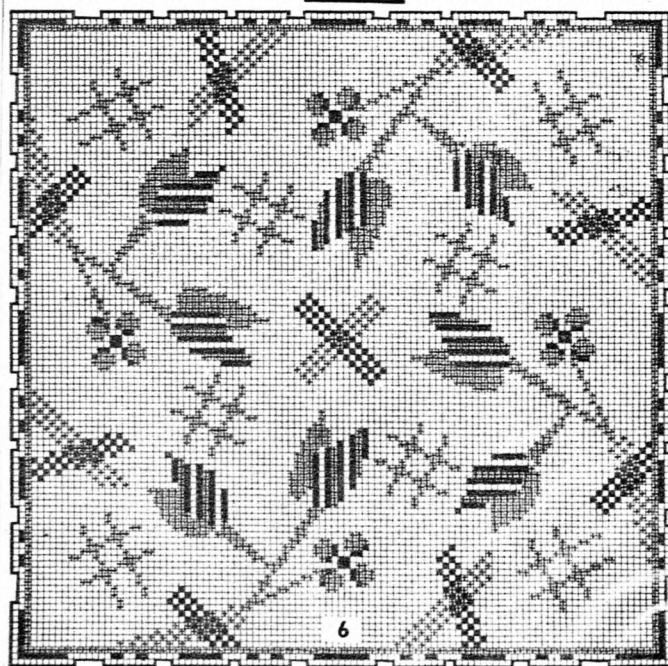
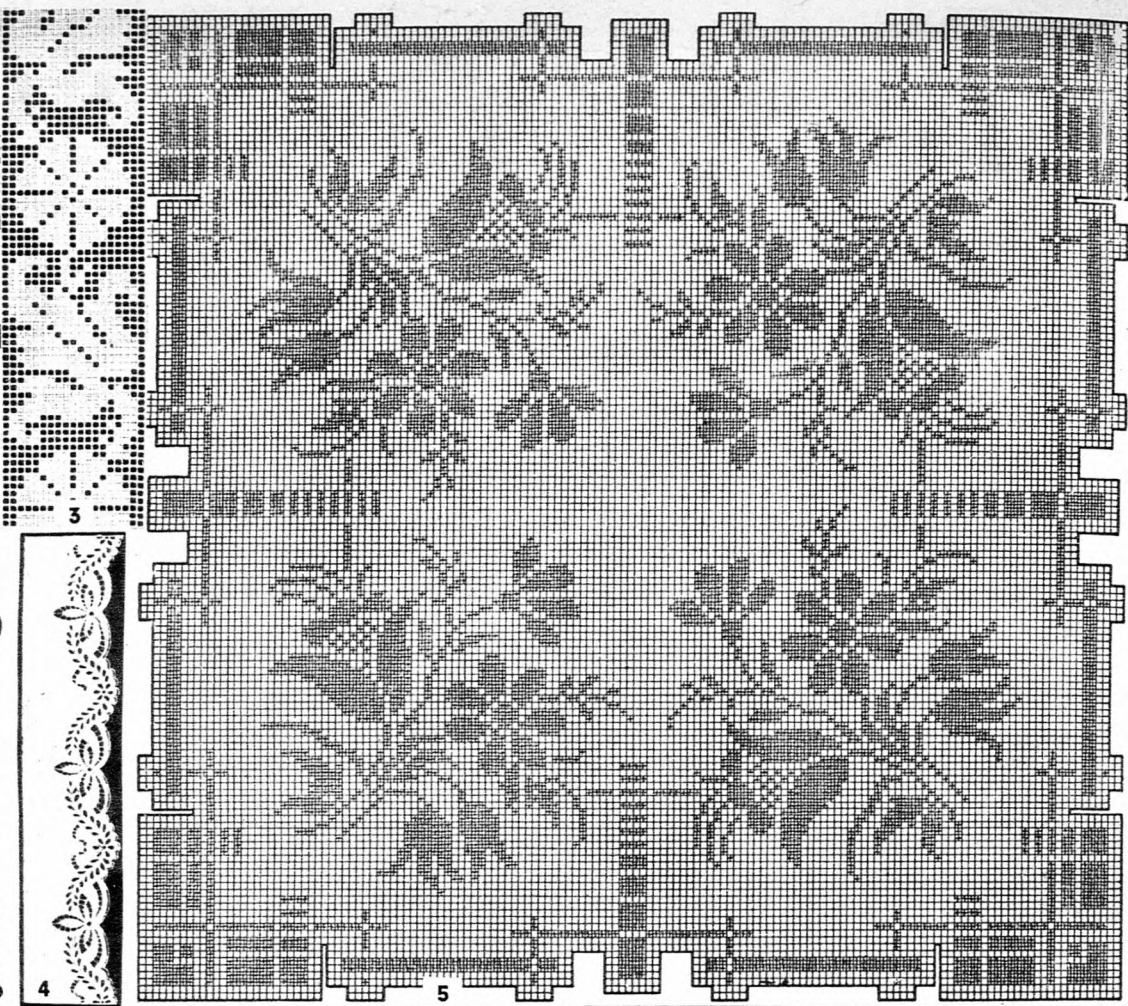

F

G

(Inkey felv.)

1. Szövetblúzok, sál, kesztyű, retikül mono. grammal díszítve.
 2. Írásos minta, folytatólagosan ismételtető. Vászonnárnát, terítőt, ágyszerítőt, függönnyt készíthetünk vele. Kék vagy piros fonállal varrva.
 3. Recce vagy horgolt csipkebetét, terítőt dí. ezítünk vele.
 4. Szekrénycsik riselői himzéssel.
 5. Horgolt vagy receterítő, 148x148 lyukból áll. 6 mm-es lyuknagysággal készítve 88x88 cm nagyságú terítőt kapunk.
 6. Keresztöltéses minta, két színnel varrva. Igen tetszetős piros és fekete színnel varrva. A minta a terítő nagysága szerint ismételtető.

7. Varrott csipketerítő. A mintát a terítő nagyságának megfelelően vászonra elő kell rajzolni és a kész szalagscipkét a minta szerint ráferecelni és pikóval összedolgozni. Ha kész, lefejtjük róla és visszáján, vizesruhát terítve rá, átvasaljuk.
 8. Kötött pullover és alj, 6-10 éves kislányoknak. A pullovert piros fonálból, az aljat sötétkékből, sima kötéssel kötjük. Fehér vászonból készült bubigallérkaval díszítjük.
 9. Fehér grenadinból sztórfüggöny, rátéttel díszített, túll kombinációval.

KÉZIMUNKA